

ΚΛ. Ως εις νομίζεις, ότι ή εἰς τὸ καλὸν μεταβολὴ τῆς γένους ἡμῶν αὕτη μέλλει νὰ θεωχωρίσῃ εἰς τὸ ποθώμενον τέλος.

Α'Ρ. Δὲν τὸ νομίζω, ἀλλὰ τὸ πιστεύω ἀδισάκτιος· καὶ βλέπων τὴν εἰς τὸ ἔνδοξον τόπο τῆς ἀναγεννήσεως ἔργον θεωθυμίαν ὅλη τῆς γένους ὅμοια (ἔξω ίσως ἀπὸ οὐλίγυς τινὰς φίλες τῷ κομμένων ωρῶν), θεωλέγω μὲ θεφητικὸν πνεῦμα, ότι καὶ τὸ θέλγυ τελειώσει.

ΚΛ. Καὶ ἐγώ, ὅσις δὲν ἀγαπῶ τὰς κομμένας ωρὰς, εὐχομαι διπὸν ψυχῆς νὰ φανῆς ἀληθινὸς προφήτης.

Α'Ρ. Μὴν ἀμφιβάλλης, φίλε μν. Προφήτην μὲ κάμνει ὁ αὐτὸς ἔκεινος ἐνθάσιασμὸς, ὅσις κατέχει σίμερον ὅλων τῷ Γραικῶν τὰς ψυχάς. Η ὥστε ἔδοξος αὐτῶν μεταβολὴ περβαίνει καθ' ἡμέραν, καθ' ώραν, κατὰ πᾶσαν ώρας σιγμὸν, διπὸ τὸ καλὸν εἰς τὸ κάλλιον μὲ τόσην ζέσιν, ὡς δὲν δισάζω νὰ εἴπω, ότι, καὶ χωρὶς ἀλλων βοήθειαν, μόνοι οἱ Γραικοὶ εἶναι ικανοὶ νὰ θεραπεύσωσι τὴν μυσυχίαν των.

ΚΛ. Χαρὰν μεγάλην μὲ θεωχενεῖς μὲ ταύτας σὺ τὰς ἐλπίδας...

Α'Ρ. Ε'αὐγή η θεωχώρησις αὕτη εἰς τὸ καλὸν δὲν ἔμποδισθῇ (καὶ εἶναι πλέον ἀδύνατον διπὸ μύναμιν ἀνθρώπινον νὰ ἔμποδισθῇ), ἐν διπὸ τὰ δύο ταῦτα ἀγαμφιβόλως μέλλει ν' ἀκολυθήσῃ· η θέλγυ φωτίσει,

τίσει, καὶ ἀκολόθως ἡμερώσει κατ' ὄλιγον καὶ αὐτές των τὰς τυράννους, ήττα δὲ πάρει δόπο τὰς χεῖρας, μὲ μόνην τὴν δύναμιν τῷ φότῳ, καὶ χωρὶς πολιτικὸν σπαραγμὸν, τῷ μεριμάτων τὴν διοίκησιν.

ΚΛ. Πολλὰ πενθήδοξον μὲ φαίνεται τῦτο.

Α'Ρ. Οχι πλέον πενθήδοξον ἀφ' ὅ, τι εἶναι νὰ χειραγωγῆται τυφλὸς δόπο τὸν βλέποντα, καὶ νὰ πείθεται καὶ μὴ θέλων εἰς αὐτόν. Η τυραννία, φίλε μα, ποτὲ μὲ τὴν φιλοσοφίαν εἰς τὸν αὐτὸν τόπον δένται εσυγκατοίκησεν. ἀν δὲν πεφθάσῃ νὰ τὴν πονίξῃ, ἀνάγκη εἶναι νὰ μεταβληθῇ εἰς ἡμερότητα, ηττα δὲ ποταχθῇ εἰς αὐτήν. Μόνη η κατάρατος βαρεσσαρότης εἶναι συγγενής καὶ φίλη τῆς τυραννίας.

ΚΛ. Πιθανὰ ὅσα λέγεις δένται νὰ κατορθωθῶσιν ὅμως εἶναι χρεία μακρῷ χρόνῳ.

Α'Ρ. Βέβαια μακρῷ χρόνῳ ἔργον εἶναι τὸ τοιοῦτον ἔργον· δυνατὸν ὅμως καὶ νὰ συνιμηθῇ ὁ χρόνος εἰς κατὰ πολλὰ μικρὸν διάστημα, τόσον, πενθήδειγματος χάριν, μικρὸν, ὅσον τὰ ἑκατὸν νὰ γένωσε μόνον δέκα ἔτη.

ΚΛ. Καλὲ τί με λέγεις!

Α'Ρ. Σὲ λέγω τὴν ἀλήθειαν. Τῆς πενθήδειγματαύτης τῷ Γραικῶν μεταβολῆς, τῆς ὅποιας κανένα ἄλλο δουλωμένον ἔθνος δὲν ἔδωκε πενθήδειγμα, αἵ αἰτίαι, καθὼς εἶπα, εἶναι πολλαί. Μή δόπο ταῦ-

τας φρέπει νὰ λογίζεται καὶ ἡ Πολιτικὴ τῆς Γαλλίας μεταβολή.

ΚΛ. Πῶς σάλιν τῦτο; Δὲν ἐπρόσμενα νὰ φέρῃς εἰς τὴν μέσην καὶ τὴν πολιτικὴν τῆς Γαλλίας μεταβολήν.

Α'Ρ. Η μεταβολὴ τῆς Γάλλων, καθὼς ὅλη αἱ πολιτικαὶ μεταβολαὶ, ἐγέννησεν ἀναγκαῖως καὶ πολλὰ κακά...

ΚΛ. Διὰ τῦτο λοιπὸν δὲν ἐπρεπε...

Α'Ρ. Πολὺ ἀγαπᾶς νὰ διακόπης τὸν λόγον μου. Ἐγέννησε (λέγω ἀναγκαῖως) καὶ πολλὰ κακά· ἀλλ' ὅμως ὅστις τὰ παραβάλῃ μὲν ἄλλων ἔθνῶν πολιτικὰς συμφορὰς, θέλει τὰ εὑρεῖ καὶ τὸν ἀριθμὸν ὀλιγότερα, καὶ συνωδευμένα μὲν μεγάλα καλά. Εἰς τὸν αὐτὸν καιρὸν ὅπόταν ὀλίγοι τινὲς, ἀνάξιοι νὰ καυχῶνται ὅτι ἐγεννήθησαν εἰς τὴν Γαλλίαν, κατεσπάρατον τὰ σπλάγχνα τῆς πατρίδος των, ἐφάνησαν πολλοὶ ἄνδρες στολισμένοι, ἄλλοι μὲν μεγάλην σοφίαν, ἄλλοι μὲν ἀρετὰς παρομοίας τῆς ἀρετῶν, ὅσας θαυμάζομεν εἰς τῆς Ελλήνων καὶ τῆς Ρωμαίων τὴν ιστορίαν. Τὸ περισσότερον μέρος τῆς Γάλλων ἱκονίσθησαν Τρόπον τινὰ δύο τὰς αὐτὰς ἔκείνας συμφορὰς, αἱ ὅποιαι ἀφάνισαν ἄλλα παλαιὰ καὶ νέα ἔθυη ὅχι ὀλίγα. Αἱ ψυχαὶ τῷ ἔθνες ἐγίναν σοφώτερας καὶ γενναιότερας καὶ οἱ Γάλλοι,

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΗΣ: ΕΠ. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΟΥΙΤΑΚΙΟΥ Σ. ΠΕΤΡΙΟΥ

πλέον φωτισμένοι ωρίᾳ τάλλα ἔθυν καὶ πρὸν τῆς μεταβολῆς, αὐξησαν (ωφῆγμα ωρίαδοξον) καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ταραχὴν τῆς μεταβολῆς τὰ φῶτα τῷ τεχνῶν καὶ τῷ ἐπιστήμων. Πρώτην φορὰν Ἰσως ἀφ' οὗ ἔγινεν ὁ κόσμος ἐδειξεν ὅλην αὐτῆς τὴν δύναμιν ἡ φιλοσοφία· καὶ τὰ αἴματα τῷ σφαζομένων σοφῶν ἀνδρῶν διπὸν τὰς ἀσόφυες, ἢ φευδοσόφυες, ἀνταντὰ τὴν φοβίσωσι, τὴν ἐθάρρυναν περιελαστέρον καὶ τὴν ἐκραταίωσαν. Οὐλα ταῦτα ἥσαν θαύματα· οἱ Γραικοὶ τὰ ἤκαστα, καὶ πολλοὶ ἀπ' αὐτὰς ἔγιναν αὐτόπται μάρτυρες αὐτῶν.

ΚΛ. Καὶ τί συνέβη διπὸν τῷτο;

ΑΡ. Ο', τι συμβαίνει, ὅταν βλέπῃ τις, ἢ ἀκόυῃ θόρυβον εἰς τὴν γειτονίαν τῷ. Δὲν σ' ἔτυχε ποτὲ ὁ ἀκόστης γάμικες εἰς τὴν γείτονος τὸν οἶκον; Χορεύεις καὶ μὴ θέλων, μήτε καν συλλογιζόμενος, ἢ τάλαχίστον κινεῖς τὰς πόδας σου, καὶ λοὺς σχηματίζεις εἰς χορὸν, δταγ αἰσθάνεσαι τῷ γειτόνων τὰ ποδίματα.

ΚΛ. Αρμόδιον ἡθελεν εἰσθαι τὸ ωρίαδειγμα, ἐὰν ἐμιμύμεθα τὴν πολιτικὴν μεταβολὴν τῆς Γαλλίας.

ΑΡ. Εὔμιμήθημεν, ὡς φίλε μν, ὅλα τὰς τὰ καλὰ, καὶ ἐξ εὐτυχίας δὲν ἐδώκαμεν περσοχὴν εἰς ὅσα συνέβησαν εἰς αὐτὴν, διὰ τὴν κακίαν ὅλιγων τινῶν αἰχρείων αὐνθρώπων. Εἰς τῆς παρελθόστης ἑκατονταετηρίδος τὰς δέκα τελευταίες χρονικές

ὅσας ἐκράτησεν ἢ μεταβολὴ τῆς Γαλλίας, ἐσυστή-
θησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα σχολεῖα, μετεφράστησαν
καὶ ἐτυπώθησαν δι' αὐτὴν ξένα βιβλία περισσότερα
ἀφ' ὧν οὐδενὶ ἡ Ἑλλὰς δόπο τὴν ἄλωσιν τῆς Κων-
σταντινούπολεως ἔως τότε.

ΚΛ. Μ' ἐμακρινες τόσον δόπο τὸ ωραίμενον
μὲ τὰ φίλαθλείγματα καὶ τὰς φίλαθλασσας, ὅστις
ἐλπισμόντος πλεόν τι σ' ἐρώτησε τὴν ωφέτην
Φοράν.

Α'Ρ. Ἐξεναντίας αἱ φίλαθλαὶ καὶ τὰ φίλα-
θλείγματα μὲ πλησιάζουσιν εἰς τὴν ἀπόκρισιν.

ΚΛ. Πῶς τἙτο;

Α'Ρ. Μ' ἐρώτας τί πρέπει νὰ κάμωσιν οἱ Γραικοὶ
εἰς τὰς παράστας περιστάσεις.

ΚΛ. Αὕτη ἥτον ἡ ωφέτη μη ἐρώτησις ἐπειτα
μὲ ἔφερες εἰς τὸ νὰ σὲ κάμω καὶ δευτέραν, ἦγεν,
Πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ συντιθῇ ὁ χρόνος τῆς πα-
δείας καὶ τῷ φωτισμῷ τῷ γένες ἡμῶν. Α'λλ' ἀφίγω
τώρα ταύτην, Φοβόμενος μὴ μὲ ἀναγκάσης πάλιν
νὰ συγχορεύω μὲ τὰς γείτονας· δὸς ἀπόκρισιν εἰς
τὴν ωφέτην...

Α'Ρ. Ήγεν, Τί πρέπει νὰ κάμωσιν οἱ Γραικοὶ
εἰς ταύτας τὰς περιστάσεις.

ΚΛ. Ναί. ταύτην, ταύτην, καὶ ὅχι ἄλλην.

Α'Ρ. Μία μόνη δόποκρισις δέκει καὶ εἰς τὰς
δύο....

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΕΠ. ΚΑΒΩΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΦΙΛΟΧΟΡΟΥ
Ε.Γ.Δ. Κ.Π. ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

E.G.D. K.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ΚΛ. Μία, δύο, Τρεῖς δός μόνον απόκρισιν.

Α'Ρ. Πρέπει, φίλε με, νὰ κάμωσιν ὅ, τι ἔκαμαν, ὅταν ἐνίκων οἱ Ῥώσοι τὰς Τάρκες. Ἐφεσ-
χολλίθησαν τότε εἰς τὰς Ῥώσις, διότι ἐνίκων ήταν
Τάρκες· ~~πρέπει Γάρδα νὰ φεγγολλίθωσιν εἰς ήταν~~
~~Γάλλας, οἱ ὄποιοι γικῶσι ήταν Ῥώσις. Καὶ τότο,~~
~~ἔπειτη...~~

ΚΛ. Α! Α! Α! Μήτ' αὐτὸν θέλεις ήταν ψυχήσει,
~~αλιστέρον δὲν ήτον δυνατὸν ν' αγαπᾶς ήταν Γάλ-~~
~~λας.~~

Α'Ρ. Αγαπῶ φέρτον ήτην αλλίθειαν, ἔπειτα
καὶ ήτης κοινῆς ἡμῶν πατρίδος ήτην εὐηχίαν καὶ
δόξαν.

ΚΛ. Αληθινὰ δὲν ξεύρω γίμε....

Α'Ρ. Ολίγην ὑπομονὴν, φίλε με, καὶ ἐλπίζω
ναὶ σὲ καταπείσω, ὅτι ὅχι μόνον συμφέρει εἰς ἡμᾶς,
ἀλλ' εἶναι καὶ αὐθαίριτως ἀναγκαῖον, εἰς τὰς πα-
ράστασις φειστάσεις, νὰ ἔχωμεν τὴν ἔυησιαν καὶ φε-
στασίαν τῶν Γάλλων.

ΚΛ. Ας ακόσω πῶς ἔχεις νὰ μὲ καταπείσῃς
~~ἄλλη τάττα.~~

Α'Ρ. Όμολογεῖς, εἶμαι βέβαιος, ὅτι ὅστις
ἔχει καὶν ὁλίγην εἰδησιν καὶ γνῶσιν ήτων φεγγμάτων
φρέπει απὸ δύο κακὰ νὰ σκλέψῃ τὸ μικρότερον.

ΚΛ. Τίς αμφιβάλλεις ~~ἄλλη τάττα;~~

Α'Ρ. Δὲν αρνεῖσαι, νομίζω, μήτε ήτο, ὅτι καὶ

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΕΠ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΦΙΛΟΒΟΥΛΑΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΕΠ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΦΙΛΟΒΟΥΛΑΣ

ἀπὸ δύο καλὰ φρέπει νὰ ἐκλέγῃ τὸ καλλιόπερον.

ΚΛ. Παντάπαισιν ἀνόητος θέλει εἰσθαι, ὅστις κάμη ἄλλην ἐκλογὴν παρὰ ταύτην.

ΑΡ. Εἴς τώρα ἡμεῖς δὲν ἐφεχρίναμεν τὰς Ῥώσις ἀπὸ τοὺς Τύρκους, οἵτις ὡς ἀπὸ δύο κακὰ τὸ μικρότερον.

ΚΛ. Καλέ! Γί λέγεις ἀνθρώπε! δὲν αἰσθάνεσαι ὅτι βλασφημεῖς;

ΑΡ. Δεν μὲ λανθάνει, φίλε μα, ὅτι ὁ ὄχλος τῶν Γραικῶν, καὶ τῦτο θέλει νὰ εἴπῃ, τὸ πλέον ἀπαίδευτον, καὶ ἀκολύθως τὸ πλέον ἀνόητον μέρος τῆς ἔθνης, ἀπὸ τὰς ὅποις βέβαια σὺ δὲν εἶσαι δὲν μὲ λανθάνει (λέγω), ὅτι δὲν στοχάζονται τὰς Ῥώσις ὡς ἀπὸ δύο κακὰ τὸ μικρότερον. Εξεύρω πολλὰ καλὰ, ὅτι τῆς Θρησκείας ὁ ζῆλος κάμνει πολλὰς νὰ ψευδείνωσιν ἀπὸ τῆς Ῥώσις, ὁχι παίδειαν, ὁχι φωτισμὸν, ὁχι ἐλευθερίαν ὅλη τῇ γένεις, ἀλλὰ τὴν ἀδειαν νὰ κτίζωσιν ἐκκλησίας, ὅσας ὅπει καὶ ὅταν θέλωσιν. Εγνώρισα ἀπὸ τῶν χυδαίων τάτων τὸν δέιθμὸν καὶ ἀνθρώπυς, οἱ ὅποιοι δι’ ἄλλο δὲν ἐπεθύμησαν τὴν καταστροφὴν τῶν Τύρκων, οἵτις δῆλα νὰ ἀκέσσωσιν (ὡς ἐλεγον) τὴν λειτουργίαν εἰς τὸν ναὸν τῆς ἀγίας Σοφίας.

ΚΛ. Καὶ δῆλα τί ὁχι; καὶ ἐγὼ αὐτὸς ἐπεθύμησα καὶ θαυμάζω, ὅτι ἀκούω νὰ λαλῆσι, ὡς νὰ μὴν ποσαχριστιανός.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΟ ΠΑΙΔΟΣ
ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΟΣ ΦΙΛΟΒΟΛΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΗΣ: Η. ΚΑΦΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΠΑΙΔΟΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΗΣ: Η. ΚΑΦΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Α'Ρ. Τόσον καλὸς χριστιανὸς, ὅσον καὶ σὺ, εἶμαι καὶ ἐγὼ, φίλε με. Εἰς τῦτο μόνον ἴσως δύχθερομεν, ὅτι σὺ Θεμελιόνεις τὸν χριστιανισμὸν εἰς Γῆν ἄμμον· ἐγὼ δὲ ἐπιθυμῶ νὰ Γὸν βλέπω Θεμελιωμένον εἰς Γῆν Πέτραν, ἡ ὁποία εἶναι ὁ Χριστὸς, πήγαν ἡ αὐτὴ σκέψη γὰρ θεᾶ ΣΟΦΙΑ, Γῆς ὁποίας εἰς τὸνομα ἐκλίδησεν ναὸς τῆς ἍΓΙΑΣ ΣΟΦΙΑΣ.

ΚΛ. Πῶς λοιπὸν....

Α'Ρ. Εἴχε ὀλίγην ὑπομονήν. Τί ποτε δὲν ἐμποδίζει Γὰς χριστιανὸς, ὅταν ἔυτυχῇ Γὸν γένος, νὰ ἔχωσι καὶ ναὸς λαμπράς. Τίποτε δὲν ἐμποδίζει τὸν βασιλεῖς Γῶν χριστιανῶν νὰ ἐξοδεύωσιν εἰς τῶν ναῶν τὴν εὐθρέπτειαν καὶ μεγαλοθρέπτειαν, ὅταν ὁ βασιλικὸς Θησαυρὸς γέμῃ ἀπὸ χρυσίου, ὅταν τὸ ἔθνος ἦναι στολισμένον μὲ πάσης ἐπιστήμης σχολεῖα, διὰ τὴν ἀνατροφὴν καὶ παιδείαν τῶν νέων, καὶ πάσης τέχνης ἐργαστήρια, διὰ τὴν ζωοτροφίαν τῶν πτωχῶν, ὅταν οἱ γεωργοὶ δὲν ἀναγκάζωνται ἀπὸ Φόρος ἀνυποφόρος ν' ἀφίνωσι τὴν γῆν ἀργὴν, ὅταν ἡ ἐμπορία αὖθη, καὶ οἱ λιμένες τῶν πόλεων γέμωσιν ἀπὸ καράβια, ἔτοιμα νὰ σηκώσωσιν, ἢ νὰ ρίξωσι, τὴν ἀγκυραν· ἀλλ' ὅταν ἐν καὶ μόνον ἀπὸ ταῦτα τὰ καλὰ λείπῃ, ὅστις ἐξοδεύει εἰς οἰκοδομὰς ναῶν μεγαλοπρεπεῖς εἶναι ἀνόητος, καὶ πολὺ ἀνοητότερος, ἐὰν ἡ ἐξοδία γίνεται

κ' αἰτία τῆς ἐλλείψεως τῶν τοιούτων καλῶν.

ΚΛ. Τῆς ἀγίας Σοφίας ὁ κήπιτωρ ὄμως, ὁ μέγας
Ἰαστινιανὸς, δὲν πιστεύω ὅτι ἡμέλησε κανέν τὸ
τὰ καλὰ τέτα.

ΑΡ. Δεν έδιαβασες λοιπὸν ἔχειν τῆς ιστορίας
τὸ μέρος, τὸ ὅποιον διηγεῖται τῆς ἀγίας Σοφίας
τὴν οἰκοδομήν;

ΚΛ. Μὲ κάμνεις χάριν, ἀν μὲ τὸ διηγηθῆς.

Α' Ρ. Α' καε λοιπὸν τί λέγει ὁ Ζωναρᾶς (Βιβλ.

Γ, σελ. 52), Γ'στορικὸς φιλαλίθης, Χριστιανὸς ὄρθοδοξος, ως ἡμεῖς, καὶ πρὸς τάτους καὶ Μοναχὸς εὐλαβέστατος. «Τῆς μεγάλης Εὐκλησίας καυθεί-» σης, ἵς δομήτωρ ἦν ὁ Αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος, «έτεραν πολλῷ μείζω καὶ ψειφανεστέραν ὁ βασι-» λεὺς Ιγκούνιανὸς ἀπήρξατο καινώργειν... Οὐ «μόνον δὲ τὸν δερὸν τῆτον δόμονό βασιλεὺς ἔχεινος» ἐδείματο, ἀλλὰ καὶ ἔτερας πολέιονας· ἐν οἷς ἀπεί-» ρων χρημάτων δεόμενος, τὰς τυπωθείσας ἀνέκα-» θει γένεται ἐκάστη τῇ πολεων δίδοσαι σιτήσεις τοῖς» γένεται αὐταῖς διδασκάλοις τῇ πολεων τεχνῶν καὶ» ἐπιστημῶν, υποθήκαις τῷ Επάρχου, ἐξέκοψε.» Καὶ γάρ, τῇ πολεων ταῖς διδασκαλείων ἐσχο-» λακότων, ἀγροικίᾳ τῇ πολεων αὐταῖς κατεκράτησε». Ταῦτα λέγει, φίλε μν, ὁ Ζωναρᾶς.

ΚΛ. Ω̄ς νὰ τὰ εἰπεῖς καὶ εἰς τὸν αἴρα. Γνωρίζεις

πολλὰ καλὰ ὅτι δὲν καταλαμβάνω τὴν Ελληνική Γλῶσσαν· φρέπει λοιπὸν καὶ νὰ μὲν ξηγήσῃς τὰ λόγια τῆς Ζωναρᾶ.

Α'Ρ. Τῆς ἀγίας ΣΟΦΙΑΣ ἡ λαμπρὰ οἰκοδομὴ, φίλε με, εἶναι ἡ αἰτία, δῆλο τὴν ὄποιαν δὲν καταλαμβάνεις, μήτε σὺ, μήτ' ἄλλοι πολλοὶ ἀπὸ μᾶς, τὴν ΣΟΦΗΝ τῷ περιγόνων νῦν γλωσσαν.

ΚΛ. Παράξενον πεῖγμα μὲ λέγεις.

Α'Ρ. Θέλεις σὲ πληροφορήσεις ωὲ τότε ὁ Ζωναρᾶς. Ιδίᾳ τί σημαίνειν εἰς τὴν κοινὴν νῦν γλωσσαν τὰ λόγια ταῦ. «Ἄφ' οὐκέτη ἡ μεγάλη Εκκλησία, τῆς ὄποιας κήρυτρος ἔχριμάτισεν ὁ Αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος, προχισεν ὁ Βασιλεὺς Ιωσήλιανος νὰ κηζη ἀπὸ καινούργιης μεγαλητέραν ἄλλην πολλὰ καὶ λαμπεστέραν. Οχι μόνον δὲ τότεν τὸν ιερὸν ναὸν, ἄλλὰ καὶ πολλὰς ἄλλας ἔκλισεν ὁ βασιλεὺς οὗτος δῆλο τὰς ὄποιας, εύρισκόμενος εἰς χρείαν ἀπείρων ἐξόδων, ἔκοψε κατὰ πᾶσαν πόλιν, ἐπι συμβελῆς τῆς Ἐπάρχης, τὰ παλαιόθεν συνειθισμένα νὰ δίδωνται εἰς τὰς διδασκαλίας τῷ λογικῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν σιτηρέσια. Καὶ εἰς τότον τὸν Ιρόπον, ἐπειδὴ ἐσχόλασαν εἰς ὅλας τὰς πόλεις τὰ διδασκαλεῖα, κατεκυρίευσεν εἰς ὅλας ἡ βαρβαρότης».

ΚΛ.!!!!

Α'Ρ. Τί ἔπαθες, φίλε μα; Σὲ βλέψω ὅλον
ἐκστατικόν.

ΚΛ.!!!!

Α'Ρ. Καλέ δέν μὲν λέγεις τί ἔπαθες; Μήπως
ἔχόπη ή **Φωνή σου;** δῆλα τί τόση τε ωροσώπυς σα
ἀλλοίωσις;

ΚΛ. Ω! Ω! Ω! Ω! τὸν ἀνόητον!

Α'Ρ. Ποῖον; Ε'μέ;

ΚΛ. Τὸν Ιεροσολυμανὸν λέγω. Ω καὶ πάλιν τὸν
ἀνόητον βασιλέα! Ἀπὸ ταῦτα, φίλε, καρμίαν
εἴδησιν ἐγὼ δὲν εἶχα· καὶ εἶχες μέγα δίκαιον νὰ
λέγης, ὅτι δῆλα τὴν λαμπρὰν οἰκοδόμην τῆς ἁγίας
ΣΟΦΙΑΣ δὲν καταλαμβάνω πλέον τὴν ΣΟΦΗΝ
τῆς περιγόνων μα γλωσσαν.

Α'Ρ. Καὶ τόσον πεισμότερον ἀνόητος, ὅσον τὸ
καρμεν, ὅχι ἀπὸ ζῆλον τῆς Θρησκείας, ἀλλ' ἀπὸ
καθαρὰν κενοδοξίαν· ἐπειδὴ πῶς ἦτον δύνατον,
χριστιανὸς ὡν, νὰ μὴν ἔξευρε τὰ ιερὰ λόγια τῆς
Θρησκείας;

ΚΛ. Ω τὸν ἀνόητον!.. Ποῖα ταῦτα;

Α'Ρ. Πολλὰ καὶ καλὰ, διότι εἶναι λόγια θεῖ.
»Πνεῦμα ὁ Θεός, καὶ τὰς ωροσκυνθῆς αὐτὸν ἐ^ν
»πειρεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ ωροσκυνεῖν... Οὐκ ἐ^ν
»χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ... Τμεῖς ἐστὲ ναὸς

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΦΙΛΟΞΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΗΣ: ΕΠΙΧΑΙΡΕΤΙΚΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Θ. ΠΕΡΙΟΔΟΣ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΞΦΙΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Θ. ΠΕΡΙΟΔΟΣ

» Θεῖς κ. Ι. λ. » ἦγεν, Ὁ Θεὸς εἶναι πνεῦμα, καὶ
ὅσοι τὸν ψευδοπνεῦμαν, φρέπει νὰ τὸν ψευδοπνεῦμαν
μὲ πνευματικὴν καὶ ἀδόλον ψευδοπνεύμαν, ἦγεν μὲ
τὸν γὰν ψευδοπνεῦμαν καὶ μὲ τὸ σόμα, εἰς ὅλα τὰ
μὲρη Γῆς κόσμυν καὶ εἰς ὅλας Γῆς βίες τὰς ψευστάσεις,
καὶ ὅχι εἰς μόνας τὰς ναὺς, ἡ μόνας τῆς Εὐκλησίας
τὰς ἀκολυθίας ὅτι τῷ Θεῖν ἀληθινοὶ ναὸι εἶναι αἱ
ψυχαὶ τῶν ἐναρέτων ἀνθρώπων, καὶ ὅχι αἱ κτίστ
μέναι ἀπό χεῖρας ἀνθρώπων οἰκοδομαί.

ΚΛ. Οὐλα ταῦτα τὰ ἱκεσα πολλάκις εἰς τὴν
Εὐκλησίαν· ἀν δὲν τὰ ἐκαταλάμβανα, αἱς ἔχω χά-
ριν τὸν μέγαν Ἰησίνιαν, ὅσις ἐκτίζε ναὺς ἀπὸ
τὰ σιτηρέσια τῶν διδασκάλων.... Ω̄ ἀνοίτε βα-
σιλέως ἀνόητον εὐλάβειαν!... τὴν ὄποιαν ὅμως
(ἢ γὰρ ἐπιστρέψωμεν εἰς τὸ ψευχείμενον) ὁ Αὔτο-
χράτωρ τῆς Ρωσίας εἴμαι βέβαιος ὅτι δὲν μιμεῖται.

Α'Ρ. Μήτε κάνεις ἄλλος ἀπὸ τὰς χρισιανὺς
βασιλεῖς, φίλε με. Οὐστις ἀπὸ αὐτὰς σήμερον
τολμήσῃ νὰ ἐξοδεύσῃ εἰς οἰκοδομὰς πολυτελῶν
ναῶν τὰ εἰς σύστασιν σχολείων καὶ ζωτροφίαν
διδασκάλων ἀναγκαῖα σιτηρέσια, ἢ θελαν τὸν
σφαλίσει, ὅπε σφαλίζει τὰς μωρὰς ἡ μανομέ-
νιας, ἀν ἥτον δυνατόν. Αὐλλὰ τῦτο δὲν ἀρκεῖ τὰ
Φωτισμένα ἔθνη ζητῶν ἀπὸ τὰς ἡγεμόνας των,
ὅχι μόνον νὰ μὴ κάμνωσιν ἀνόητα πράγματα,
ἀλλὰ καὶ ἡμέραν νύκτα νὰ μὴ καταγίνωνται εἰς

ἄλλο θέριό εἰς τὴν εὐδαιμονίαν τῶν ὑπηκόων.
Τῦτο δύναται νὰ κατορθωθῇ δὲν εἶναι δύνατὸν, αὐτὸν
ἡ ἔκτασις τῆς ἐπικρατείας δὲν αναλογῇ μὲ τὴν δύ-
νατινή τὴν κρατεῖτος.

ΚΛ. Τί θέλεις νὰ εἴπης μὲ τῦτο;

Α'Ρ. Αἱ βασιλεῖαι, φίλε με, καθὼς οἱ ἄγ-
θρωποι, καθὼς τάλλα ζῶα, καθὼς αὐτοὶ τῶν
φυτῶν οἱ καρποί, ἔχουσι καύρον αὐξήσεως, καὶ
καύρον ἀκμῆς, πήγαν ὡρίμασμα· καὶ η Φρόντος τῷ
βασιλέων σέκει μάλιστα εἰς τὸ νὰ διακρίνωσι τὰς
δύο τύτυς καυράς.

ΚΛ. Τὸ θέριό δεῖγμα φαίνεται καλόν. Προσ-
μένω τώρα νὰ μάθω πῶς ἔχεις νὰ τὸ θεσαρ-
μόσης εἰς τὰς Ῥώσιες.

Α'Ρ. Α'πὸ τῷ μεγάλῳ Πέτρῳ τὸν καύρον ἔως
τώρα, οἱ βασιλεῖς τῆς Ῥώσιας ἐζύτησαν νὰ ὡρί-
μασωσιν, πήγαν νὰ φωτίσωσι καὶ νὰ ἡμερώσωσι τὸ
βάρβαρον ἔθνος αὐτῶν. Α'λλ' εἰς τὸν αὐτὸν καύρον
δὲν ἔπαινσαν νὰ πλατύνωσιν ἀπὸ τὸ πολὺ εἰς τὸ
πλέον καθ' ἡμέραν καὶ τὰ ὅρια τῆς βασιλείας των,
χωρὶς νὰ συλλογισθῶσιν, ὅτι ἐπεδύμεν νὰ ἐνώσωσι
δύο θράγματα παντάπασιν ἀσύμφωνα. Τί συνέβη
ἀπὸ τῦτο; Η βασιλεία πήξησε καὶ ἐπλατύνθη
ὑπέρμετρα, ἀλλα....

ΚΛ. Α'λλα καὶ ὡρίμασε, πιστένω.

Α'Ρ. Οχι, φίλε με· ἀλλ' ἐπαθενός, τι ἐλεγεις;

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΠΕΤΡΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣ ΦΙΛΙΑΣ ΦΙΛΟΒΟΣΚΙΑΣ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΛΕΤΟΥ

ΕΦΕΔΗΣ Κ.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

αὐτῆς ὁ ψεύφημος δημητρός Γῆς Γαλλίας, ὁ Μιραβώς.

ΚΛ. Τί εἶλεγεν;

Α'Ρ. Εἶλεγεν ὅτι ή 'Ρωσία ἐσάπησε φρὶν ὥριμά σῃ (pourrie avant de mûrir).

ΚΛ. Πολλὰ κόστιμον τῦτο τῷ Μιραβώ. ἀλλ' εἴναι τάχα καὶ ἄλιθες;

Α'Ρ. Οἱ Μιραβῶς εἶπεν, ὃ, τι τὸν ἐδίδαξεν ἡ πεῖρα. Οταν ωδειαλῇ τις τὺς μεγάλους κόπτες, καὶ τὴν μεγάλην ἐπιμέλειαν, ὅσην ἔδειξεν ὁ μέγας Πέτρος, η μεγάλη Αἰκατερίνα, ὅσην δείχνει σήμερον ὁ ἔγχονός της, δῆλον νὰ φωτίσωσι καὶ ν' αὐθρωπίσωσι τὺς ὑπηκόους των, ὅταν (λέγω) ωδειαλῇ τὴν τόσην ἐπιμέλειαν μὲ τὴν τόσον ὄλιγην εἰς τὰς τέχνας καὶ ἐπιστήμας ψευκοπὴν τῆς 'Ρώσων, τί ἄλλο δύναται νὰ συμπεράνῃ ωλὴν ὅτι τὸ γένος μήτ' ὥριμασε, μήτε δύναται νὰ ὥριμάσῃ; Τὸ ἕμισυ μόνον ταύτης τῆς ἐπιμελείας ἐὰν εἶχον οἱ Συλλάνοι δῆλο τὸ γένος των, εἶναι ωλλὰ ψιθανὸν ὅτι οἱ Τζερκοί, καὶ μὲ ὅλα τῆς Θρησκείας αὐτῶν τάμποδῆλοι, θήθελαν εἶσθαι τὸ διπλάσιον ἀπὸ τὺς 'Ρώσους ωλέον Φωτισμένοι τὴν σήμερον.

ΚΛ. Α'λλη ωάλιν ἀπορία, τὴν ὄποιαν ἀν δὲν λύσῃς, δὲν ἔξεύρω ωλέον τί νὰ συλλογισθῶ. Εγὼ ἀκόψω ὅτι οἱ 'Ρῶσοι ἔχοσιν Αὐτοδημίας, Μυσεῖα, Σχολεῖα, τέχνας, ἐπιστήμας.

Α'Ρ. Καθὼς ἔχοσι, φίλε με, καὶ Πορτογαλίας,

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΑΣ ΦΙΛΟΒΟΥΛΑΚΗ ΚΑΙ ΝΕΟΒΟΥΛΑΚΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

ΕΠΔ της Κ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

καὶ δύσφορα ἄλλα δένδρα τῆς Ἑλλάδος· τὰ ὅποια
τὸ ἀγριον κλίμα τῆς Ρωσίας θελε παγώσει, αὐ
τὸν τὰ ἐφύλαττον ὅκινον οὐδὲν τὴν μῆνας τῷ χρόνῳ
εἰς οἴκους πυρωμένης. Μόλις θεῶς τῷ Ιαλίῳ τὰ τέλη
δείχνυσιν ὀλίγα αὐθιν· ἄλλα καρπὸν τίς ἔφαγεν
ἀπ' αὐτὰ ποτέ; Εὖχος βέβαια τέχνας καὶ ἐπιστή-
μας· ταῦτα διὰ τότε σ' ἔλεγα, ὅτι πειρατεῖς
μὲν Τσερκάς δύνανται καὶ οἱ Ρώσοι νὰ ὀνομασθῶσι
σοφοί. Τὰ φῶτα ὅμως τῷ ἐπιστημῶν καὶ τεχνῶν
δὲν εἰδιαδόθησαν εἰς ὅλον τὸ ἔθνος ἐπίσης. Τί εἶναι
Τρεῖς οὐ τέσσαρες πόλεις μὲν Ἀκαδημίας καὶ Μγσεΐα
εἰς τόσον ἐκτεταμένην ἐπικράτειαν; οὐδὲν οὐδὲν
διαδιδάσκει τοσαύτας μυριά-
δας ἀπαιδεύτης καὶ τυφλῶ λαζ; Ως δὲν εἶναι δύκαιον
νὰ ὀνομάσῃς ἔθνος πλάσιον, εἰς ὅποιον εὑρίσκονται
πεντίκοντα οὐκατὸν αὐθρωποι ἔχοντες τὸν πλάτον
τῷ Κροίσῳ, καὶ οἱ λοιποὶ ἀποθνήτκυτοι τῆς πείνας,
παρόμοια δὲν πρέπει νὰ ὀνομάζεται ἔθνος φω-
τισμένον ἐκεῖνο, τῷ ὅποις μέρος τι πολλὰ μικρὸν
ἔχει τὴν σοφίαν, καὶ αἱ λοιπαὶ μυριάδες αὐτοῖς θυ-
τοὶ δὲν Γνωρίζονται μήτε τὰ περιστατικά τῆς
Γλώσσης· οὐδὲν οὐδέποτε τὰ περιστατικά τῆς
τὰς Καλμάκες, καὶ ἄλλες αὐτοῖς θυτοὶ αἴρεταις Σκύ-
θας, ὅσυς ὄριζει οὐδὲν Ρωσία;

ΚΛ. Οὐχι βέβαια τύτχες τε καὶ τὰς τοιάτις.

ΑΡ. Αλλ' οὐταν τὸ περισσότερον μέρος τῷ ἔθνεις

ἴνας ἀπαίδευτον καὶ ἄγριον, νομίζεις τάχα ὅτι ἡ
ἄγριος ἀπαίδευσία ταῦ δὲν ἐμποδίζει καὶ τὴν τε-
λειότητα τῆς οἰμερώσεως καὶ παιδείας τῷ ὅλῳ;

ΚΛ. Πῶς τοῦτο;

Α'Ρ. Καθὼς συμβαίνει εἰς ὅλας τῷ ἀνθρώπων
τὰς φράξεις, καὶ μάλιστα εἰς τὰ συνερίσματα τῆς
σοφίας. Εἰὰν, καθ' ὑπόθεσιν, ἐπαράτρεχες μὲν ἄλ-
λυς, πότ' ἔθελες Γρέχει μὲν ψειαστέραν φεύ-
μιαν καὶ μὲν ζῆλον ψειαστέρον; εἰὰν εἶχες συνα-
γωνιστὰς φεύθύμιας, καὶ θεατὰς τοῦ δρόμου σου
πολλοὺς, ή ἀν οἱ συναγωνισταί σου ἦσαν ἀμελεῖς,
καὶ οἱ θεαταὶ πολλὰ ὄλιγοι, καὶ ἀνάξιοι νὰ δια-
κρίνωσι καὶ ν' ἀνταμείψωσι μὲ τὸν χρεωστύμενον
ἐπαινον τὰς ἀγῶνας σας;

ΚΛ. Φανερὸν ὅτι εἰὰν εἶχα συναγωνιστὰς φε-
ύθύμιας, καὶ κριτὰς εἰδίκουνας πολλάς.

Α'Ρ. Αἱ ἐπιστῆμαι καὶ τέχναι γεννῶνται φεύ-
τον ἀπὸ τὴν φυσικὴν χρείαν τῷ ἀνθρώπῳ τὰς
αὐξάνει ἐπειτα καὶ τὰς μεγαλύνει ὁ ἐπαινος καὶ
ἡ τιμή. Δὲν βλέπεις (νὰ μὴ ζητῶ φεύδειγματα
μακρόθεν) τί συνέβη εἰς τὸ γένος οἵμων; Ε'ν ὅσῳ
ἡ σοφία ἐθεωρεῖτο μὲν ἀδιαφορίαν, καὶ πολλάκις
μὲ καταφρόνησιν, τὸ γένος ἦτον γυμνὸν ἀπὸ παι-
δείας μόλις ἥρχισε νὰ τιμᾶ τὰς σοφίες, καὶ
ἀπέκτησεν εἰς εἴκοσι μόνις χρόνις ψειαστέρα
φῶτα κατ' ἀναλογίαν φεύδει ὅσα ἔλαβεν ἡ Ρωσία

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΠΑΝΤΑΡΕΝΤΙΝΑΣ ΔΙΕΥΘΥΝΗΣ ΕΠΙΧΟΙΡΙΟΥ ΚΟΙΤΗΝΗΣ ΦΙΛΟΒΟΔΑΣ

εἰς ὅλον τὸ μακρὸν διάστημα ἀπὸ τοῦ μεγάλου
Πέτρου τοὺς χρόνους ἕως τῆς σήμερον.

ΚΛ. Εἶπέ με, ἀληθινὰ τὸ λέγεις, οὐ λαλεῖς
μὲ ὑπερβολήν; ὅτι ἐγὼ (αἷς ἦναι καλὰ ὁ μέγας
Ἰουστίνιανος) δὲν εἴμαι καλὸς νὰ δημιουρίω τὰ
τοιαῦτα.

Α'Ρ. Τὰ φράγματα, φίλε μν, λαλῶν αὐτά
καὶ ἔχεις ἡλικίαν ἀρκετὴν νὰ τὰ κρίνῃς, ἀν διδά-
σάλης, οὐ, τι ἔβλεπες περὶ χρόνων εἴκοσι μ' ὅ, τι
βλέπεις τὴν σήμερον. Ή δερκοπὴ τῷ γένεις εἰς τὰς
ἔπιστήμας θέλει γενεῖ ἀσυγκρίτως ταχυτέρα, ἐὰν
ἀπὸ τοῦ νῦν ἀφίσῃ τοὺς Ῥώσους, ἀπὸ τοὺς ὄποίους
τί ποτ' ἔως τώρα δὲν ὠφελήθη, καὶ φροσκολληθῇ
μὲ τὸ πλέον φωτισμένον ἀπ' ὅλα τὰ ἔθνη, τοὺς
Γάλλους, οἱ ὄποιοι δύνανται νὰ τὸ ὠφελήσωσι με-
γάλως. Εἰς τὸ σάδιον ὅπου ἡρέχομεν τὴν σήμερον,
μόνοι οἱ Γάλλοι εἶναι ίκανοι θεαταὶ καὶ κριταὶ τῆς
φροκοπῆς ἡμῶν· αὐτοὶ μόνοι εἶναι καλοὶ νὰ μᾶς
ἐνισχύσωσιν εἰς τὸν δρόμον τῆς σοφίας καὶ τῆς ἡμε-
ρώσεως, καὶ ὅχι τῆς Ῥωσίας ή ἀνλή, ητίς ἀντὶ νὰ
ἡμερώσῃ τοὺς ἀγρίους ὑπηκόους της, δὲν ἡμερώθη
ἄκομη αὐτὴ μήτ' ἀπὸ τὰς Ἀκαδημίας, αἵ ὄποιαὶ
τὴν πειρατείζουσι, μήτ' ἀπὸ τὴν καθημερινὴν συνα-
ναστροφὴν καὶ κοινωνίαν μ' ἄλλα τῆς Εὐρώπης ἔθνη
φωτισμένα.

ΚΛ. Τί ἐννοεῖς μὲ τοῦτο, δὲν καταλαμβάνω.